

Open Access och tveksamma förlag

En guide och stöd i att bedöma open access-tidskrifter

Pieta Eklund, Bibliotek & läranderesurser, Högskolan i Borås
pieta.eklund@hb.se

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

Senast uppdaterad 2012-10-15

Sammanfattning

Frågorna som du bör ställa och fundera på när det gäller att bedöma en open access-tidskrift. Orkar du inte läsa hela dokumentet så finns frågorna sammanställda nedan. I dokumentet ges en kort bakgrund till open access och frågeställningarna förklaras mer i detalj. I slutet av guiden finns länkar till de resurser som tas upp löpande i texten. Även Jeffery Beall har sammanställt en lista på kriterier för att bedöma en tveksam oa-förlag.¹

Frågorna att ställa:

Är inbjudan generisk?
Hur är språket i inbjudan?
Vem har fått inbjudan?
Passar tidskriftens ämne dina forskningsintressen?
Har tidskriften ett namn som visar på ett väl brett ämnesområde?
Var är tidskriften indexerad? Kan det stämma? Kontrollera!
Vad kostar det att publiceras i tidskriften?
Vem är editor-in-chief? Googla!
Vilka ingår i redaktionskommittén?
Om du tackar ja till ett uppdrag i redaktionskommittén, vilka krav ställs på dig?
Hur ser kontaktinformationen (t.ex. e-postadressen) ut för tidskriften?
Vilka har publicerat i tidskriften tidigare? Och vad har de publicerat?
Har forskaren en profil på något social nätverk?
Hittar du forskaren på heminstitutionens hemsida?
Finns förlaget i Beall's list of Predatory Open-Access Publishers?
Vad skrivs om referegranskning på tidskriftens hemsida?
Hur snabb är deras referegranskningsprocess?
Är artiklarna välskrivna?
Hur ser artiklarnas referenslistor ut?
Själv citeras det mycket?
Citeras artiklar inom tidskriften?
Håller artiklarna tillräckligt hög vetenskaplig kvalitet för att du ska vara intresserad av att publicera i tidskriften?
Är förlaget medlem i OASPA?

Biblioteket & läranderesurser driver en blogg där det finns många informativa inlägg om open access, vetenskaplig publicering och annat nyttigt för forskare. Bloggen hittar du på <http://bibblogg.wordpress.com/>

Speciellt kan följande vara nyttigt för dig:
<http://bibblogg.wordpress.com/tag/open-access/>

¹Jeffery Bealls criteria för att bedöma tveksamma oa-förlag.
<http://scholarlyoa.com/2012/08/04/criteria-for-determining-predatory-open-access-publishers/>

Innehåll

Några begrepp.....	1
Open Access	1
Open access baksida.....	3
Undvika fällan.....	4
International Standard Serial Number, ISSN	4
Inbjudan.....	4
Ämnet.....	5
Indexering.....	5
Redaktionskommitté	6
Referegranskning.....	7
Medlemskap i OASPA	7
Själva tidskriften	8
Frågor att ställa vid bedömning av en tidskrift	11
Resurser.....	12

Några begrepp

Dessa är viktiga för dig att läsa innan du fortsätter längre in i den här guiden.

APC eller article processing charge/fee den avgift som en del oa-tidskrifter tar för att publicera i tidskriften. Det är en finansieringsmodell och behöver därför inte indikera att en tidskrift är oseriös.

Tveksamma förlag/tidskrifter (gray eller predatory på eng) är endast sådana som endast är ute efter APC. De publicerar allt som skickas in så länge du betalar din APC.

En **impact factor** är genomsnittligt antal citeringar per artikel som har blivit publicerade i tidskriften under de två föregående åren. T.ex en tidskrift Journal of Palliative Care (ISSN: 0825-8597) har en impact factor på 0,931 för 2011. Det betyder att artiklarna publicerade i tidskriften under 2009 och 2010 har fått i genomsnitt 0,9 citeringar under 2011.

Det räknas så här:

A = antalet artiklar publicerade 2009 och 2010 som citerats 2011

B = alla "citeringsbara" artiklar publicerade i tidskriften 2009 och 2010.

Citeringsbar brukar innebära artiklar, reviews, proceedings eller notes, dock inte editorials eller Letters-to-the-Editor.

Impact factor för 2011 är A/B

Parallellpublicering betyder att du deponerar den slutgiltiga versionen i ett institutionellt eller i ett ämnesspecifikt arkiv.

Gyllene vägen innebär att en artikel publiceras i en oa-tidskrift.

Gröna vägen innebär att en artikel görs fritt tillgängligt online senast 6 månader (12 för humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnen) i institutionella eller ämnesspecifika arkiv.

Open Journal System (OJS) är ett system för publicering av tidskrifter. Systemet har ett inbyggt arbetsflöde för inlämning, granskning och publicering.

Open Access

Open access betyder att forskningsresultat publiceras i digitalt format, tillgänglig på nätet, gratis för läsaren och fritt från de flesta hinder så som upphovsrätt och licenser. Du har obehindrad tillgång till forskning. Idén bakom OA föddes p.g.a. problemen med det traditionella sättet att bli publicerad: förlag får all ekonomisk vinst samtidigt som de sätter gränser för vad du får göra med dina publikationer.

Ett av de största hindren för att få tillgång till forskning är kostnaderna förknippade med publicering. Enstaka publikationer kan du ha råd att köpa men i ett forskningsprojekt måste du kanske använda dig av och läsa tiotals, kanske t.o.m. flera hundra publikationer. Då blir kostnaden en viktig fråga. Biblioteken tillhandahåller åtkomst till stora mängder av informationsresurser men eftersom prenumerationspriserna för bl.a. tidskrifter stiger för varje år blir situationen ohållbar; biblioteken

har inte råd att köpa in allt och måste därför prioritera bland sina inköp. Forskaren är alltså beroende av sin organisations förmåga att betala för prenumerationer. På senare år har universitet och högskolor samt forskningsfinansiärer blivit mer medvetna om kostnaderna förknippade med publicering, speciellt eftersom högskolor och universitet kan komma att betala tre gånger för samma forskning: första gången sker när forskaren får lön från ett universitet, andra gången när forskaren granskar någon annans artikel för en tidskrifts räkning och tredje gången när universitetets bibliotek köper tillbaka artikeln. I slutändan blir det alltid skattebetalaren som finansierar förlagens stora vinster. Få branscher går med så mycket vinst som den vetenskapliga publiceringsbranschen, t.ex. hade Elsevier 36% i vinstmarginal². Mellan 2005 och 2006 ökade deras vinst med 10%³.

Upphovsrätt är också en barriär. Om du t.ex. vill översätta en text, dela kopior till dina kolleger, använda texten själv i ditt fortsatta arbete, någon vill använda den för text mining eller formatera om den för nya plattformar (smarta telefoner t.ex.) behöver du tillåtelse från upphovsrättshållaren, vilket i många fall är ett kommersiellt förlag. Du, forskaren, har överfört din upphovsrätt till förlaget som säljer ditt arbete tillbaka till dig via biblioteksprenumerationer. Överföring av upphovsrätten sker automatiskt när du skriver på ett publiceringsavtal för de traditionella vetenskapliga tidskrifterna. Det finns dock möjligheter att lägga till ett undantag⁴ i avtalet eller be förlaget ta bort skrivelsen från avtalet. Var mån om att behålla upphovsrätten till dina artiklar. Förlaget behöver inte ha upphovsrätten för att kunna publicera ditt arbete utan de vill äga upphovsrätten för att de kan tjäna pengar på ditt arbete. Överlåtelsen av upphovsrätten betyder även att du begränsar dina möjligheter att parallellpublicera i ett institutionellt arkiv så som BADA. Parallellpublicering brukar också kallas för den gröna vägen till OA. Den andra vägen, publicering i open access-tidskrifter, brukar kallas för den gyllene vägen. Det är också den vägen som har lett till problem inom OA och är orsaken till att det finns behov av en guide som denna.

En lösning för dessa problem är oa-publicering. Det betyder att artiklarna blir tillgängliga utan kostnad (iaf för läsaren) på tidskriftens webbsida eller i ett arkiv som har tagit ställning för långsiktig arkivering. Det betyder även att publikationer är tillgängliga för alla att läsa, ladda ner, skriva ut, kopiera, dela med andra etc. Givetvis med korrekt hänvisning till den ursprungliga artikeln och författaren.

När hinder för tillgång tas bort har du rätt att inte bara läsa och söka men även dela med dig, översätta, text mining, använda i ditt eget arbete och anpassa formatet för andra plattformar samt säkerställa långtidsarkivering etc. OA frigör forskningen för fler forskare samtidigt som den gör forskningen möjlig att återanvändas i fortsatt forskning. OA gynnar dig som forskare men även andra användare så som studenter, bibliotek, forskarsamhället samt allmänheten.

Läsaren gynnas då det finns fler fria resurser tillgängliga. Även forskare från fattigare delar av världen får tillgång till forskning och möjlighet att utveckla sin nationella forskning. Studenten har tillgång till det material de behöver oavsett vilket universitet eller högskola denne studerar vid. Då riskerar inte skolor att delas in i olika klasser utifrån vilka de resurser biblioteken kan erbjuda. Du gynnas då du får snabbare tillgång till de senaste rönen, ditt arbete kan nå fler läsare, fler citeringar och därmed högre impact. Ditt arbete blir mer synligt och du kan lättare få fler omnämningar i nyheter, i bloggar, på twitter etc. Du får också bättre kontroll på ditt arbete då förlaget inte kan begränsa användningen. Biblioteken gynnas genom att de kan erbjuda fler resurser och ändå ha kontroll över sina kostnader;

² Academic publishers make Murdoch look like a socialist

<http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2011/aug/29/academic-publishers-murdoch-socialist>

³ Elseviers ökade vinstmarginal

http://www.investis.com/reports/reed_ar_2006_en/report.php?type=0&page=17

⁴Här finns ett färdigt tillägg som kan användas när du ska skriva på ett publiceringsavtal med ett förlag:

<http://www.arl.org/sparc/author/addendum.shtml>

kostnader för vetenskapliga tidskrifter ökade med 374% mellan 1986 och 2008. Som jämförelse så ökade kostnaderna för vetenskapliga böcker under samma tid med 89%.⁵

Universitet, forskningsintensiva organisationer och forskningsfinansiärer gynnas också av OA när de inte längre behöver betala två eller tre gånger för forskningen. Institutionella arkiv kan fungera som en mätbar kvalitetsindikator. De demonstrerar forskningsaktiviteters vetenskapliga, samhällseliga och ekonomiska relevans, vilket kan öka institutionens synlighet, status och värde. Även forskningsområdet gynnas då det finns större tillgång till information och bättre underbyggd forskning. Att artiklarna publiceras i institutionella arkiv, innan eller direkt efter att de publicerats i en tidskrift hjälper till att ändra den föråldrade publiceringscykeln och gör forskningsprocessen snabbare. Innovation och produktutveckling kan ske snabbare.

Det kan också nämnas att i det nya ramprogrammet från Europakommissionen Horizon 2020 har OA en central roll och är normen. Från och med 2014 ska all forskning som finansieras med medel från Horizon 2020 vara fritt tillgängligt, antingen via publicering i oa-tidskrifter eller genom att senast sex månader efter publicering göra den fritt tillgängligt via ett digitalt institutionellt arkiv. Tolv månader gäller för humaniora och samhällsvetenskap.

OA är framtiden men det finns en baksida.

Open access baksida

Även oa-tidskrifter måste finansieras på något sätt. Ett sätt är att implementera en APC, Article Processing Charge. Det betyder att kostnaden för en publikation läggs på forskaren istället för på användaren. Att använda APC är inte konstigt, t.ex. Springer Journals har en APC-kostnad på \$3000 per artikel. Det som många kritiserar denna modell för är att kvalitén i artiklarna blir sekundär (har du pengar så blir du publicerad), istället blir förlagens möjlighet att tjäna pengar det primära. Tveksamma förlag tar inte så mycket betalt, oftast runt \$100 till \$300, vilket kan kännas överkomligt för stunden. Dock har publicering i tveksamma förlag större, mer långtgående negativa effekter som inte vägs upp av att ha sparat några hundra dollar.

Det som oa-tidskrifter har fått kämpa med från första början är att få forskare förstå fördelarna med open access och att publicering i en oa-tidskrift inte innebär sämre kvalitet än publicering i en traditionell tidskrift hos ett stort förlag. OA-tidskrifter har samma peer-review-förfarande som traditionella tidskrifter. Enkelheten att sätta upp en tidskrift samt ökade krav på forskare att publicera sig har lett till att många oseriösa aktörer har dykt upp på marknaden för vetenskaplig publicering. Syftet för dessa är att lura till sig APC-pengar.

Problemet med tveksamma förlag är att de underminerar den vetenskapliga forskningens trovärdighet. Dessa förlag ger oseriösa forskare och forskare med en politisk agenda en plattform som verkar trovärdig och respektabel.

Som forskare är det svårt att hålla koll på publiceringsvärlden och känna igen de som är oseriösa. Det är lätt hänt att seniora forskare går med på att medverka i redaktionskommittéer där tidskrifter kanske t.o.m. saknar ansvariga utgivare. För en ny forskare eller doktorand blir problemet ännu större. De försöker i början av sin karriär navigera bland publikationer i en värld där det finns ökade

⁵ Ökade kostnader för vetenskapliga publikationer
<http://www.arl.org/bm~doc/arlstat08.pdf>

krav på att bli publicerad i refereegranskade tidskrifter. Speciellt krävande blir det när forskningsfinansiärer till allt högre grad kräver att publiceringen sker i oa-tidskrifter.

Det finns flera anledningar till varför du inte ska publicera i dessa tidskrifter:

- du får inte den impact eller poäng du önskar då tidskriften inte är rankad någonstans,
- andra forskare ser var du har blivit publicerad och kan börja tvivla på din forskning och dess kvalitet,
- du kan få svårt att meritera dig för nästa nivå i din karriär eller söka jobb vid andra lärosäten eller forskningsfinansiering
- när högskolans forskning kvalitetsgranskas och utvärderas får högskolan inga poäng, vilket påverkar skolans rykte

Se till att inte publicera i något av dessa tveksamma förlag. Tacka nej till alla redaktörsuppdrag även om du bli inbjuden att medverka.

Undvika fällan

I detta avsnitt presenteras frågor och verktyg som kan hjälpa dig bedöma kvaliteten på en oa-tidskrift. Kom ihåg, är du minsta tveksam är du alltid välkommen att kontakta mig på pieta.eklund@hb.se.

Ingen av nedanstående punkter kan ensamt användas för att bedöma ett förlag eller en tidskrift utan det är viktigt att du tar hänsyn till flera av punkterna innan du gör en bedömning.

International Standard Serial Number, ISSN

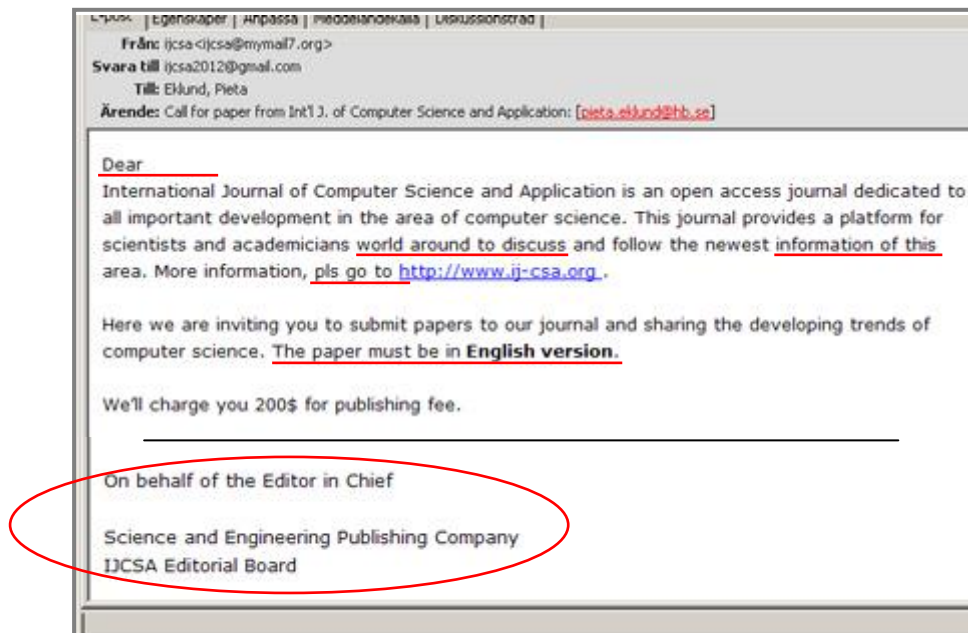
Det mest grundläggande för tidskrifter är att de har ett ISSN. Det är en internationell standardnummer som består av två nummer med fyra siffror vardera. ISSN identifierar en publikation som en tidskrift, även elektroniska tidskrifter har ISSN. Siffrorna har inte någon information om tidskriftens ursprung men de är kopplade till en specifik titel. Idag har även de tveksamma förlagen ISSN. Använd ISSN till att söka fram information om tidskriften. Tveksamma förlag namnger ofta sina tidskrifter på ett sätt som gör det lätt att ta fel: *Journal of Palliative Care & Medicine* och *Journal of Palliative Care*. Den första är tveksam och den senare har en impact factor och indexerats i Web of Science. Läs mer om impact factor och indexering under rubriken Indexering.

Inbjudan

Var uppmärksam på hur inbjudan från en tidskrift är utformad. Är inbjudan generisk eller är den personlig? Finns ditt namn med i inbjudan? Kan du säga något om språket i inbjudan, finns det språkfel i den? Det kan vara svårt för oss då vi inte har engelska som förstaspråk, men verkar texten översatt med Google Translate eller annat översättningsverktyg ska du bli misstänksam. Ytterligare en viktig punkt när det gäller inbjudningar är att de ofta handlar om "special issue" och att du spammas⁶ med inbjudningar från samma förlag eller tidskrift. Det kan vara svårt att avanmäla sig från dessa e-postlistor då en sådan möjlighet oftast saknas.

⁶ En forskare fick sju inbjudningar från samma förlag under våren och till slut åtta på en och samma dag. Detta trots upprepade försök att bli borttagen från förlagets e-post-lista.
<http://gunther-eisenbach.blogspot.se/2008/07/dove-medical-press-and-libertas.html>

I exemplet nedan kan du se att inbjudan är generisk, språket är grammatiskt fel och inbjudan är inte undertecknad av en fysisk person. *Science and Engineering Publishing Company* är ett förlag som finns på listan över tveksamma förlag. Besöker man deras sida och läser under *Copyright notice* så kräver de överföring av upphovsrätt.⁷ Det kräver **aldrig** legitima oa-förlag!

Figur 1 Exempel på en inbjudan där avsändaren inte är en fysisk person och där språket väcker frågetecken.

Ämnet

Passar tidskriftens huvudämne ditt forskningsområde? Du kanske forskar om barns intensivvård men blir inbjuden att publicera i en tidskrift inom palliativ vård. Kanske har flera kolleger fått samma inbjudan trots att ni inte forskar inom samma område. Ett exempel på en tveksam tidskrift som publicerar brett och där allt kan passa in är *Journal of Basic & Applied Sciences*. T.ex. i ett nummer⁸ publicerades artiklar inom följande områden: Agriculture, Botany, Chemistry, Computer Sciences, Engineering Technologies, Environmental Sciences, Food Sciences, Mathematics, Media Sciences, Physics, Statistics, Veterinary Science och Zoology.

Indexering

För att artiklar ska vara sökbara och synliga måste de vara indexerade i vetenskapliga databaser. Därför bör du försäkra dig att tidskriftens tidigare nummer faktiskt finns indexerade i de databaser som tidskriften uppger. Om en tidskrift endast publicerat några nummer och uppger att de indexeras av Thomson Reuters Web of Science (WoS) så stämmer det troligtvis inte. WoS är en citeringsdatabas där ca 12 000 vetenskapliga tidskrifter finns indexerade. Ca 7000 av dessa analyseras vidare i Journal Citation Report för bl.a. impact factor. WoS har en urvalsprocess⁹ som gör att det kan ta ett tag innan

⁷ Information om tidskriftens upphovsrättspolicy
<http://www.ij-csa.org/copyright.html>

⁸ Exempel på en tidskrift som publicerar allt:

<http://www.lifescienceglobal.com/independant-journals/journal-of-basic-and-applied-sciences/volume-8-number-2>

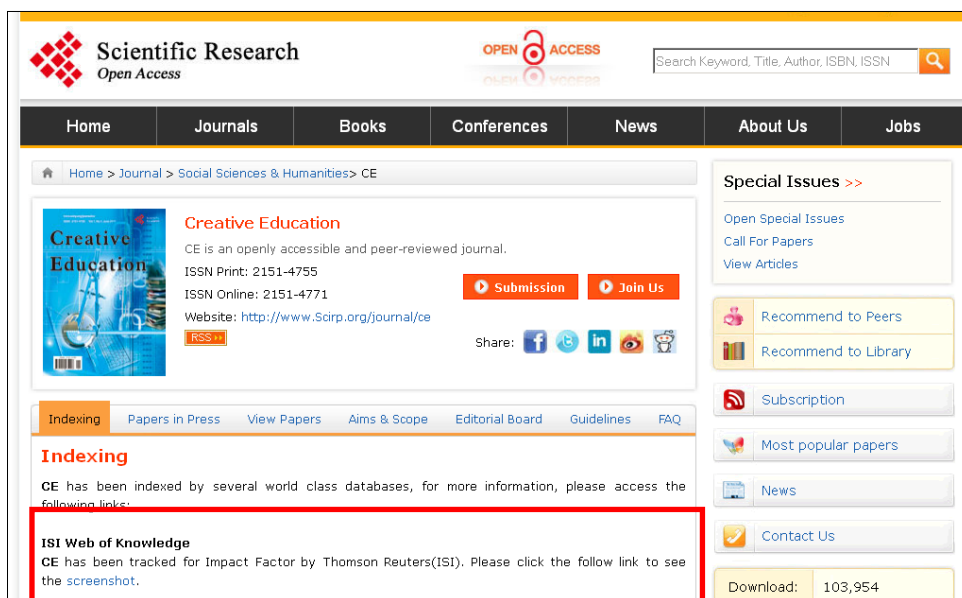
⁹ Urvalsprocessen:

http://thomsonreuters.com/products_services/science/free/essays/journal_selection_process/

en tidskrift indexeras. En tidskrift som har publicerat färre än tre nummer finns därför inte med. Det startas även legitima oa-tidskrifter. Därför måste bedömningen ske utifrån flera faktorer.

När WoS gör sitt urval koncentrerar de sig på några aspekter, bl.a. publiceringsstandarder (att publiceringen sker i tid, nyttan för forskningssamhället mätt i antalet citeringar), redaktionellt innehåll, geografisk spridningen av författarskap och bedömning av inkommande och utgående citeringar. Själv citeringar räknas inte och kan t.o.m. påverka utvärderingen negativt. På Thomson Reuters hemsida skriver de att de inte tittar på några av faktorerna enskilt utan de ser till helheten vid bedömning av tidskriftens starka och svaga sidor. Förlag som vill ha en tidskrift indexerad i WoS måste leverera tre, på varandra följande nummer, till Thomson Reuters vid publicering. Därefter kan WoS påbörja sin utvärdering. Alla levererade nummer utvärderas och förlaget ska fortsätta skicka in nummer när de publiceras. Ungefär 10-12% av ca 2000 tidskrifter som skickas in årligen godkänns.

På sin hemsida skriver tidskriften *Creative Education* att de blir spårade av WoS för inkommande citeringar. Det är inte automatiskt en kvalitetsstämpel att WoS registrerar inkommande citeringar, speciellt inte om citeringarna är själv citeringar eller citeringar från andra tveksamma tidskrifter som är fallet här.

The image is a screenshot of the Creative Education journal website. At the top, there is a navigation bar with links for Home, Journals, Books, Conferences, News, About Us, and Jobs. Below this is a search bar and a logo for Scientific Research Open Access. The main content area features a large image of the journal cover on the left and a text block on the right. The text block includes the journal's name, ISSN information, and a red box highlighting the 'Indexing' section. This section states that the journal is indexed by several world-class databases and provides a link to the ISI Web of Knowledge. On the right side of the page, there are several buttons and links, including 'Special Issues', 'Open Special Issues', 'Call For Papers', 'View Articles', 'Recommend to Peers', 'Recommend to Library', 'Subscription', 'Most popular papers', 'News', 'Contact Us', and a download counter showing 103,954 downloads.

Figur 2 Exempel från Creative Education om hur det går att utnyttja WoS för att verka mer trovärdig.

Tidskrifter skriver också ofta att de indexeras av tjänsten Google Scholar. Även om tjänsten är användbar, är den inte ett mått på akademiskt kvalitet. Skriver tidskriften på sin sida att den indexeras i PubMed, WoS eller andra ämnesdatabaser så kontrollera detta. Det enda som krävs är en enkel sökning i dessa databaser. Skriver tidskriften vagt eller ospecificerat om att tidskriften "övervägs" för indexering till en viss samling så kan det vara ett tecken på att allt inte står rätt till. Tveksamma förlag skriver ofta att de är *listed*, *indexed* och *catalogued* i databaser men de använder dessa begrepp ofta fel. *Listed* betyder att tidskriften listas i ett register eller en katalog, *indexed* betyder att en individuell artikel är görs sökbar i en databas och *catalogued* görs när en enskild tidskrift katalogiseras i bibliotekskatalogen. Bibliotek katalogiserar inte enskilda artiklar.

Redaktionskommitté

Alla legitima tidskrifter har en redaktionskommitté som består av fysiska personer. Medlemmarna i kommittén är ofta forskare som du känner till, respekterar och kanske t.o.m. träffat vid någon

konferens. Känner du inte igen de forskare som tidigare publicerats i tidskriften så är de värt att kolla upp dem. Gör t.ex. en Google Scholar-sökning eller leta upp forskaren i PubMed för att se vad forskaren har publicerat tidigare. Kanske kan du hitta institutionen forskaren tillhör? Hittar du en institutionell sida där forskaren presenteras? Har forskaren en profil på ResearchGate, LinkedIn eller andra sociala nätverk? Sociala nätverk ger dig möjlighet att kan presentera dig själv, ditt arbete och dina forskningsintressen samt knyta kontakter med forskare med liknade intressen.

Titta närmare på hur många artiklar en forskare har publicerat i ett nummer av tidskriften och totalt. I tidskriften *Journal of Basic & Applied Sciences* har de i ett nummer¹⁰ ca 50 författare. Av dessa har elva varit författare till två eller flera artiklar. Några av dem hade medverkat i fem av artiklarna. Det kan också hända att en och samma person förekommer på flera av förlagets tidskrifters redaktionskommittéer, vilket leder till frågan om dessa redaktionskommittéer faktiskt finns¹¹.

Ett bra exempel på tveksamma aktiviteter när det gäller redaktörer är tidskriften *Molecular Biology* från OMICS Publishing Group. De har tidigare listat Peter Deusberg från "Department of Oximology at Daniel-Duesentrieb Institute, Germany" som redaktör för tidskriften. Undersöker du Peter Deusberg närmare så upptäcker du att han är en påhittad person som har fått namnet av en Walt Disney karaktär, nämligen Oppfinnar-Jocke.¹²

Tveksamma förlag har krav på dig som medlem i redaktionskommittén. Du måste kanske publicera ett visst antal artiklar i tidskriften under tiden du är medlem.

Referegranskning

Alla vetenskapliga tidskrifter har en granskningsprocess. Den kan vara bl.a. blind eller double-blind och oftast håller granskningen hög kvalitet. Processen skiljer sig inte mellan traditionella prenumerationsbaserade tidskrifter och legitima oa-tidskrifter. Det kan t.o.m. vara så att oa-tidskriftens granskningsprocess är mer rigorös för att de har mer att bevisa än den gamla etablerade tidskriften. Tveksamma förlag säger sig ha en granskningsprocess men de beskriver den inte ingående på sin sida. Deras granskningsprocess är ofta väldigt snabb; en till fyra dagar, kanske upp till några veckor. De kanske inte ens publicerar datum för när en artikel har lämnats in, granskats och accepterats för publicering. Nu har de dock lärt sig och tiderna börjar bli längre men de är fortfarande för korta för att vara trovärdiga¹³.

Medlemskap i OASPA

OASPA (Open Access Scholarly Publishers Association) är en organisation som skapades 2008 för att representera oa-förlagens intressen. Organisationen har som syfte att skapa standarder och rutiner för oa-förlag. Målet är att säkerställa kvalitet och ryktet hos oa-rörelsen och seriösa oa-förlag. OASPA har tagit fram en kravlista som oa-förlag ska uppfylla innan de accepteras som medlemmar i

¹⁰ Exempel på en tidskriftsnummer där författarnas aktiviteter väcker frågor.

<http://www.lifescienceglobal.com/independant-journals/journal-of-basic-and-applied-sciences/volume-8-number-2>

¹¹ Exempel där samma person förekommer på flera olika redaktionskommittéer med olika namn.

<http://scholarlyoa.com/2012/10/02/growing-science-the-pride-of-ontario/#more-749>

¹² Exempel på vad tveksamma förlag kan göra med sina redaktionskommittéer:

<http://phylogenomics.blogspot.se/2012/01/scary-and-funny-functional-researcher.html>

¹³ Exempel på hur tveksamma förlag kan manipulera datum för inlämning, granskning och publicering:

<http://philosophicalcomment.blogspot.se/2012/01/further-deterioration-in-bioethics.html>

organisationen. När de väl har blivit godkända så finns den en uppförandekod¹⁴. Den säger bl.a. att tidskrifter ska ha en redaktionskommitté vars medlemmar är kända och respekterade forskare inom tidskriftens ämnesområde. Reklam som görs för tidskriften ska vara passande och hänsynstagande, alla spaminbjudningar är mot uppförandekoden. I OASPAs medlemslista kan du kontrollera om förlaget är medlem. Saknas förlaget i listan så betyder det inte automatiskt att förlaget är tveksamt. Det betyder bara att du ska vara lite mer aktsam.

På sin sida har OASPA några tips på att bedöma om en tidskrift eller ett förlag är seriöst. I korthet ska följande information finnas på tidskriftens sida:

- tydlig information om ägarskap, vem är ägare och i vilket land tidskriften/förlaget har sitt säte
- välredovisat förfarande av refereegranskning
- vilka som är med i redaktionskommittén med fullständigt namn och helst också hemuniversitet,
- licensvillkoren ska vara tydliga och synas i samband med artikeln. Läsaren ska förstå vad som får göras med artikeln
- det ska finnas en kontaktperson så att man har någon att kontakta vid klagomål
- inbjudan att skriva en artikel är välskriven
- vilka andra författare har publicerats i tidskriften samt
- vilken spridning har förlagets böcker eller tidskrifter fått tidigare

Själva tidskriften

För att kontrollera en tidskrift kan du börja med att kolla Bealls lista över tveksamma förlag¹⁵. Jeffery Beall, bibliotekarie och docent, har skapat en blogg där han granskar oa-förlag och -tidskrifter. Hans blogg fungerar som en bra början. Finns förlaget med på Bealls lista så bör du bli misstänksam.

Det har blivit allt svårare att bedöma tidskrifter. T.ex. *Business Management Research* använder open journal system för publicering, de har ISSN och använder sig av RSS-flöden. De säger sig ha double-blind och vara bli indexerade av ProQuest. Även redaktionskommittén är stor och internationell. Tidskriften ges ut av förlaget Sciedu Press och det förlaget finns på Bealls lista över tveksamma förlag.

Kontrollera även tidskriften i Ulrich's Periodicals Directory. Den hittar du via bibliotekets hemsida, under databaser. Den visar tidskriftens ämnesområden, var den indexeras, om den är granskad, förlagssäte och annat. DOAJ.org (Directory of Open Access Journals) är en katalog för oa-tidskrifter. Dess syfte är att öka synligheten för oa-tidskrifter. DOAJ.org granskar alla tidskrifter innan de accepteras i katalogen. Det kan hända att någon tveksam tidskrift går igenom granskningen av misstag. Saknas din tidskrift i DOAJ.org så kan det vara en varningssignal.

Ta även hänsyn till tidskriftens hemsida. Hur ser den ut? Ger den ett seriöst intryck? Hur ser tidskriftens logotyp ut?

Här nedan ser ni exempel på tre tidskrifter varav en är legitim och två andra tveksamma. Exemplet visar hur svårt det har blivit att skilja kvalitetstidskrifter från tveksamma tidskrifter. Jämför dessa tre tidskrifter: 1) *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, 2) *Business and*

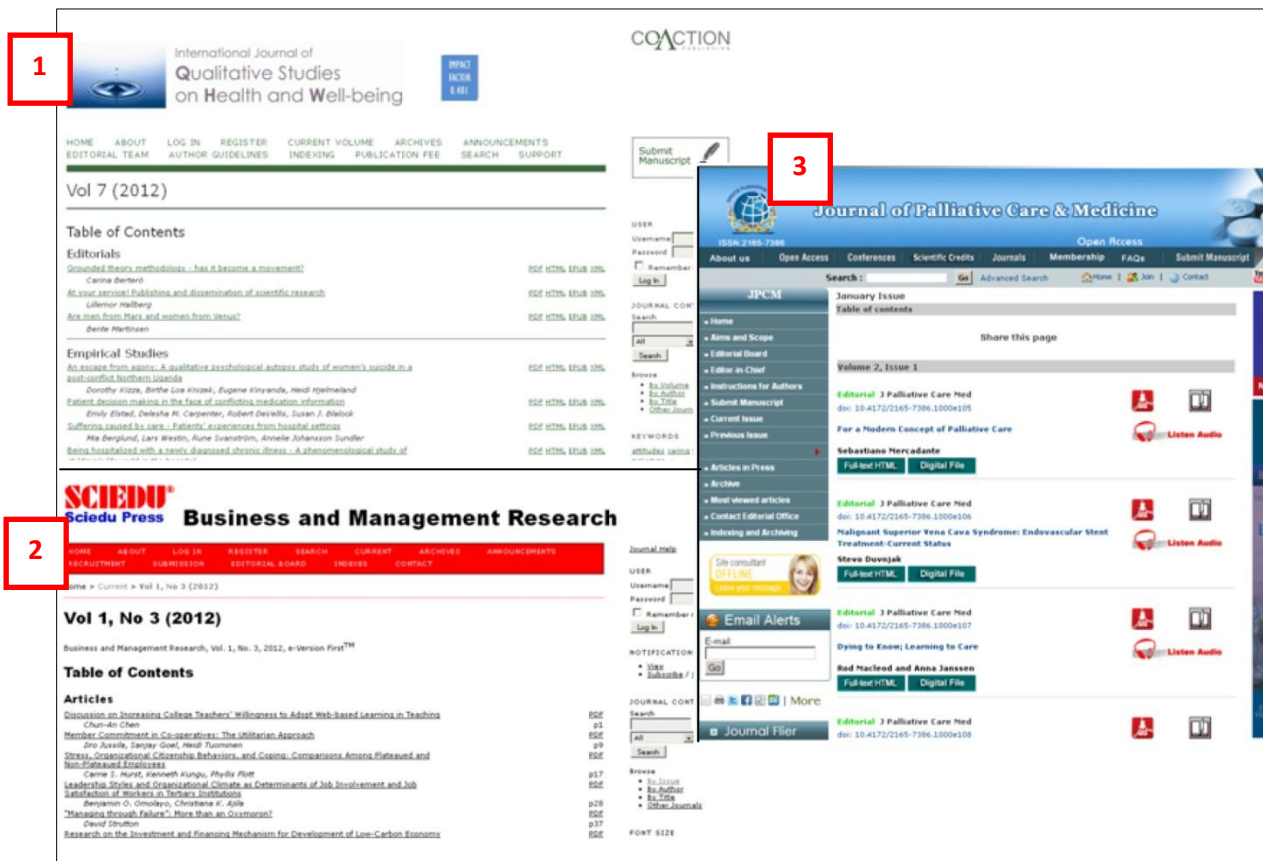
¹⁴ OASPAs uppförandekod:

<http://oaspa.org/membership/code-of-conduct/>

¹⁵ Beall's list of Predatory Open-Access Publishers:

<http://scholarlyoa.com/publishers/>

Management Research samt 3) Journal of Palliative Care & Medicine. Den första är en legitim oatidskrift. De två andra är tveksamma oatidskrifter. Vad ger de för intryck?

Figur 3 Exempel på tre tidskrifters hemsidor där nr 2 använder OJS för att verka mer seriös.

Många tidskrifter ser också sken av att de finns indexerade på olika ställen. De uppger ha samarbete med diverse sökverktyg och liknande. Tidskrift nummer 3 i figuren ovan (*Journal of Palliative Care & Medicine*) ger t.ex. sken av att vara accepterade av DOAJ.org. Det är de inte. De är inte heller indexerade i PubMed. Det finns en logo till EBSCO Publishing som är en välkänt och väletablerad förlag, men tidskriften har inget med EBSCO Publishing att göra. Scirus.com är ett sökverktyg för vetenskapligt material som har samröre med Elsevier. Elsevier är också ett gammalt traditionellt förlag med hundratals tidskrifter indexerade av Thomson Reuters/WoS, men tidskriften kan inte hittas där.

Figur 4 Exempel på tidskrift som utnyttjar kända organisationer för att verka mer trovärdig.

Tidskrifterna kan även använda andra fula knep. Här har ett förlag, BRET Research Publication, efterliknat Elseviers logo¹⁶. Det är alltså lätt att ta fel när man är stressad och inte uppmärksam på de små, men viktiga skillnaderna. BRET har nu ändrat sin logotyp.

Tveksam

Journal of Communication
Volume 36, Issue 3, May–June 2002
ASHA 2002

INTERNATIONAL JOURNAL OF ARTS AND EDUCATION

ISSN: 2249 - 9024

International Journal of Arts and Education

Working memory and language: an overview of the role of working memory in language processing

Alan Baddeley

¹Padma Sundari, S. and ²Venkatammal, P

¹Department of Psychology, Annamalai University Annamalai
²Department of Psychology, Annamalai University, Annamalai

Department of Experimental Psychology, University of Bristol, 8 Woodlands Road, Bristol, UK
[http://dx.doi.org/10.1016/S0021-8924\(03\)00019-4](http://dx.doi.org/10.1016/S0021-8924(03)00019-4), How to Cite or Link to this Article
[Permissions & Reprints](#)

ARTICLE INFO **ABSTRACT**

Article History: The present study

Legitim

Figur 5 Fula knep. Det tveksamma förlagets logo påminner om ett känt förlags logo.

¹⁶ Fula knep. Imitera ett känt förlags logotyp.
<http://scholarlyoa.com/2012/02/08/two-more-predatory-publishers/>

Frågor att ställa vid bedömning av en tidskrift

Frågorna nedan hjälper dig att bedöma en tidskrift. En enskild fråga kan inte avgöra om en tidskrift är tveksam eller inte. Kom ihåg, är du minsta tveksam är du alltid välkommen att kontakta mig på pieta.eklund@hb.se.

Är inbjudan generisk?

Hur är språket i inbjudan?

Vem har fått inbjudan?

Passar tidskriftens ämne dina forskningsintressen?

Har tidskriften ett namn som visar på ett väl brett ämnesområde?

Var är tidskriften indexerad? Kan det stämma? Kontrollera!

Vad kostar det att publiceras i tidskriften?

Vem är editor-in-chief? Googla!

Vilka ingår i redaktionskommittén?

Om du tackar ja till ett uppdrag i redaktionskommittén, vilka krav ställs på dig?

Hur ser kontaktinformationen (t.ex. e-postadressen) ut för tidskriften?

Vilka har publicerat i tidskriften tidigare? Och vad har de publicerat?

Har forskaren en profil på något social nätverk?

Hittar du forskaren på heminstitutionens hemsida?

Finns förlaget i Beall's list of Predatory Open-Access Publishers?

Vad skrivs om refereegranskning på tidskriftens hemsida?

Hur snabb är deras refereegranskningsprocess?

Är artiklarna välskrivna?

Hur ser artiklarnas referenslistor ut?

Självciteras det mycket?

Citeras artiklar inom tidskriften?

Håller artiklarna tillräckligt hög vetenskaplig kvalitet för att du ska vara intresserad av att publicera i tidskriften?

Är förlaget medlem i OASPA?

Resurser

En relativt kort och koncis bok om Open Access av Peter Suber som kan anses vara världsledande inom oa-rörelsen. Boken finns att låna på biblioteket och den kommer att bli fritt tillgänglig sommaren 2013.

Suber, Peter. (2012). *Open Access*. Cambridge, Mass.: MIT Press

Academic publishers make Murdoch look like a socialist

<http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2011/aug/29/academic-publishers-murdoch-socialist>

Elseviers ökade vinstmarginal

http://www.investis.com/reports/reed_ar_2006_en/report.php?type=0&page=17

Förslag på avtalstillägg vid utformande av publiceringsavtal mot traditionella förlag som normalt kräver överföring av upphovsrätt:

<http://www.arl.org/sparc/author/addendum.shtml>

Kontrollera Beall's list of Predatory Open Access publishers

<http://scholarlyoa.com/publishers/>

OASPA – Open Access Scholarly Publishers Association

Medlemslista

<http://oaspa.org/membership/members/>

OASPA:s uppförandekod för oa-förlag

<http://oaspa.org/membership/code-of-conduct/>

OASPA granskar alla som vill bli medlemmar enligt följande:

<http://oaspa.org/membership/membership-procedures/>

En beskrivning av WoS urvalsprocess av tidskrifter

http://thomsonreuters.com/products_services/science/free/essays/journal_selection_process/

Sök i Web of Science Master Journal list för tidskrifter. Du kan söka med titel, ord i titeln eller tidskriftens ISSN.

<http://ip-science.thomsonreuters.com/mjl/>

Använd Ulrich's Periodicals Directory för att hitta information om tidskrifter

<http://www.hb.se/blr> -> Databaser -> U -> Ulrich's Periodicals Directory

Bibliotek & läranderesurser biblioteksblogg

<http://bibblogg.wordpress.com/>